II

(Akty přijaté na základě Smlouvy o ES a Smlouvy o Euratomu, jejichž uveřejnění není povinné)

ROZHODNUTÍ

KOMISE

ROZHODNUTÍ KOMISE

ze dne 12. listopadu 2008

týkající se úvěru ve výši 300 milionů EUR, který schválila Itálie společnosti Alitalia, č. C 26/08 (ex NN 31/08)

(oznámeno pod číslem K(2008) 6743)

(Pouze italské znění je závazné)

(Text s významem pro EHP)

(2009/155/ES)

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na čl. 88 odst. 2 první pododstavec této smlouvy,

s ohledem na Dohodu o Evropském hospodářském prostoru, a zejména na čl. 62 odst. 1 písm. a) této dohody,

poté, co vyzvala zúčastněné strany k podání připomínek v souladu s uvedenými články [1], a s ohledem na tyto připomínky,

vzhledem k těmto důvodům:

1. **POSTUP**

(1) V průběhu schůzky konané dne 23. dubna 2008 oznámily italské orgány Komisi, že italská rada ministrů přijala dne 22. dubna 2008 výnosem č. 80 ze dne 23. dubna 2008 [2] poskytnutí úvěru ve výši 300 milionů EUR společnosti Alitalia.

(2) Jelikož Komise neobdržela oznámení italských orgánů před rozhodnutím o poskytnutí uvedeného úvěru, vyzvala dopisem ze dne 24. dubna 2008 (D/422119) italské orgány, aby potvrdily existenci takového úvěru a aby v tomto smyslu poskytly veškeré užitečné informace, které by umožnily posoudit slučitelnost tohoto opatření s články 87 a 88 Smlouvy, pozastavily poskytnutí zmíněného úvěru a sdělily Komisi opatření přijatá s cílem podrobit se této povinnosti na základě čl. 88 odst. 2 Smlouvy.

(3) S ohledem na uvedený dopis připomněla rovněž Komise italským orgánům jejich povinnost oznámit každý záměr poskytnout nebo upravit podpory a neprovést zamýšlené opatření, dokud Komise ve vyšetřovacím řízení ohledně tohoto opatření nepřijme konečné rozhodnutí.

(4) Dopisem ze dne 7. května 2008 požádaly italské orgány o prodloužení lhůty na odpověď na dopis Komise ze dne 24. dubna 2008, která jim byla původně poskytnuta. Na tuto žádost reagovala Komise dopisem ze dne 8. května 2008 (D/423186) a požádala italské orgány o odpověď do 30. května 2008.

(5) Dopisem ze dne 30. května 2008 italské orgány odpověděly na dopis Komise ze dne 24. dubna 2008. V tomto dopise italské orgány Komisi informovaly zejména o skutečnosti, že dne 27. května 2008 byl přijat výnos č. 93 [3], který společnosti Alitalia umožňuje převést úvěr o výše uvedené částce na svůj vlastní kapitál.

[1] Úř. věst. C 184, 22.7.2008, s. 34.

[2] Decreto-legge n° 80, Misure urgenti per assicurare il pubblico servizio di trasporto aereo (úřední věstník č. 97 ze dne 24.4.2008).

[3] Decreto-legge n° 93, Disposizioni urgenti per salvaguardare il potere di acquisto delle famiglie (úřední věstník č. 127 ze dne 28.5.2008).

(6) Souběžně bylo Komisi předloženo několik stížností, zejména různými leteckými společnostmi, které poukazují na skutečnost, že italská vláda poskytla společnosti Alitalia úvěr ve výši 300 milionů EUR.

(7) Dopisem ze dne 12. června 2008 (D/203822) oznámila Komise italským orgánům své rozhodnutí ze dne 11. června 2008 zahájit formální vyšetřovací řízení podle čl. 88 odst. 2 Smlouvy. V tomto rozhodnutí vyzvala Komise Itálii a ostatní zúčastněné strany k podání svých připomínek ve stanovené lhůtě. Toto rozhodnutí bylo zveřejněno v *Úředním věstníku Evropské unie* ([4]).

(8) Italské orgány předaly své připomínky Komisi dopisem ze dne 12. července 2008 (A/509783). Komise rovněž obdržela připomínky pěti zúčastněných stran, které byly předány italským orgánům dopisem ze dne 3. září 2008 (D/433031). Seznam těchto zúčastněných stran je uveden v příloze tohoto rozhodnutí.

(9) Italské orgány připomínky zúčastněných stran nekomentovaly.

2. **POPIS OPATŘENÍ**

(10) V průběhu schůzky dne 23. dubna 2008 předaly italské orgány Komisi výše uvedený výnos č. 80, kterým italský stát poskytuje úvěr ve výši 300 milionů EUR společnosti Alitalia, v níž vlastní 49,9 %.

(11) Podle bodů odůvodnění tohoto výnosu:

„S ohledem na finanční situaci společnosti Alitalia […], jak se jevila na základě informací poskytovaných trhu, a na její úlohu zprostředkovatele, který zajišťuje nejvýznamnější část veřejné služby letecké dopravy na linkách mezi vnitrostátním územím a zeměmi nepatřícími k Evropské unii a na linkách navazujících na uvedené tratě pro osobní a nákladní dopravu z regionálních spádových oblastí a do těchto oblastí;

Vzhledem k mimořádné nutnosti a naléhavosti zajistit z důvodů veřejného pořádku a územní celistvosti uvedenou veřejnou službu letecké dopravy tím, že stát schválí pro společnost Alitalia […] krátkodobý úvěr za tržních podmínek v délce výhradně nezbytné k tomu, aby nebyla ohrožena plynulost provozu v době, než bude ustavena nová vláda, která tak bude mít vytvořeny podmínky k tomu, aby v rámci svých pravomocí pokračovala v této iniciativě s cílem umožnit obnovu a dokončení procesu liberalizace společnosti.“

(12) Článek 1 zmíněného výnosu povoluje poskytnutí úvěru ve výši 300 milionů EUR společnosti Alitalia k pokrytí okamžité potřeby likvidních prostředků, který má být splacen v co nejkratší lhůtě mezi třicátým dnem po převodu jejího základního kapitálu a 31. prosincem 2008. Tento článek rovněž uvádí, že dotyčný úvěr je zatížen úrokovou sazbou rovnající se referenčním úrokovým sazbám přijatým Komisí a do 30. června 2008 zejména sazbě uvedené ve sdělení Komise o současných úrokových sazbách pro navrácení státní podpory a referenčních/diskontních sazbách pro 25 členských států platných od 1. ledna 2008 ([5]) a od 1. července 2008 pak sazbě stanovené v souladu se sdělením Komise o revizi metody stanovování referenčních a diskontních sazeb ([6]).

(13) Dopisem ze dne 30. května 2008 informovaly italské orgány Komisi, že italská vláda umožnila společnosti Alitalia výše uvedeným výnosem č. 93 převést schválený úvěr na svůj vlastní kapitál s cílem pokrýt ztráty (viz čl. 4 odst. 3 uvedeného výnosu). Tímto má být společnosti umožněno zachovat hodnotu svého kapitálu a zabránit tak ztrátám, které by měly za následek snížení základního kapitálu a rezerv pod zákonný limit, jakož i zahájení úpadkového řízení („procedura concorsuale“), a dodat privatizaci společnosti otevřenou a důvěryhodnou perspektivu.

(14) Podmínky splacení úvěru uvedené ve výnosu č. 80 zůstávají použitelné v souvislosti s výnosem č. 93 s výjimkou toho, že úroková sazba, kterou je úvěr zatížen, se zvyšuje o 1 % (viz čl. 4 odst. 1 a 2 výnosu č. 93) a že v případě likvidace společnosti bude dotyčná částka uhrazena až po uspokojení nároků všech ostatních věřitelů společně a nerozdílně a poměrně k základnímu kapitálu (viz čl. 4 odst. 4 výnosu č. 93).

([4]) Úř. věst. C 184, 22.7.2008, s. 34.

([5]) Úř. věst. C 319, 29.12.2007, s. 6.

([6]) Úř. věst. C 14, 19.1.2008, s. 6.

3. DŮVODY, KTERÉ VEDLY K ZAHÁJENÍ FORMÁLNÍHO VYŠETŘOVACÍHO ŘÍZENÍ

(15) Ve svém rozhodnutí ze dne 11. června 2008 Komise zdůrazňuje, že dotyčné opatření je úvěr schválený italským státem, který lze převést na vlastní kapitál společnosti Alitalia ([7]) (dále jen „opatření").

(16) Vzhledem k tomu, že dotyčné opatření je možno nazvat podporou, sdělila Komise své pochybnosti ohledně skutečnosti, že se italský stát tím, že společnosti Alitalia zmíněné opatření poskytl, zachoval jako informovaný akcionář, který sleduje strukturální, globální nebo odvětvovou politiku a je veden perspektivou výnosnosti investovaného kapitálu, která je dlouhodobější než v případě běžného investora.

(17) V tomto smyslu se Komise na základě dostupných informací mimo jiné domnívala, že dotyčné opatření poskytuje společnosti Alitalia nezávisle na použití daných finančních prostředků hospodářské výhody, které by neměla za běžných tržních podmínek. Toto posouzení vycházelo z finanční situace společnosti, jakož i z podmínek a okolností poskytnutí zkoumaného opatření.

(18) Komise sdělila rovněž své pochybnosti o slučitelnosti opatření se společným trhem. V tomto ohledu se na základě informací dostupných v této fázi řízení mimo jiné domnívala, že dotyčné opatření nelze prohlásit za slučitelné se společným trhem podle pokynů Společenství pro státní podporu na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích (dále jen „pokyny z roku 2004") ([8]). Komise připomněla, že Alitalia již byla příjemcem podpory na záchranu a restrukturalizaci.

(19) Komise se v důsledku toho rozhodla zahájit formální vyšetřovací řízení, aby odstranila své pochybnosti ohledně označení dotyčného režimu za státní podporu a jeho slučitelnosti se společným trhem.

4. PŘIPOMÍNKY ITALSKÝCH ORGÁNŮ

(20) Ve svých připomínkách italské orgány uvádějí, že dotyčné opatření nepředstavuje státní podporu ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy.

(21) V tomto ohledu se domnívají, že italský stát se zachoval jako akcionář, jehož cílem je zaručit podniku, v němž vlastní podíl, nezbytné finanční zdroje, aby mohl v krátkodobém horizontu krýt svoji potřebu likvidních prostředků. Půjčka běžného akcionáře schválená Itálií představuje tedy pouhé financování formou překlenovacího úvěru určené ke zhodnocení účastnického podílu státu, jež byl poskytnut informovaným akcionářem sledujícím strukturální, globální nebo odvětvovou politiku a vedeným perspektivou výnosnosti investovaného kapitálu, která je dlouhodobější než v případě běžného investora. V této souvislosti jsou platné úrokové sazby v daném případě v souladu s povahou a cíli financování společnosti. I když má takové financování nejčastěji bezúplatnou povahu, bylo v tomto případě považováno za úplatné s přihlédnutím k povaze věřitele a vzhledem ke stanovení úrokové sazby ve výši, která umožňuje přímý hospodářský výnos úměrný kapitálu.

(22) Pokud jde o tvrzení Komise, podle něhož jsou pochybnosti o tom, že dotyčné opatření má povahu podpory, podepřeny skutečností, že podpora byla přijata zároveň se stažením nabídky na koupi, která byla předložena společnosti Alitalia dne 14. března 2008, jakož i nedostatkem důkazů o existenci „jisté a bezprostřední možnosti koupě společnosti Alitalia jiným investorem", Itálie připomíná, že důvody, které neumožnily dokončit proces privatizace se skupinou Air France-KLM, již byly uvedeny. Podle italských orgánů však nedokončení tohoto procesu nebylo v rozporu s plánem privatizace, jestliže došlo ke zhodnocení majetku společnosti a byla přitom zachována jeho zbytková hodnota pro akcionáře.

(23) Vývoj, který následoval po 30. květnu 2008, navíc vedl k domněnce, že v této cestě lze ještě rozumně pokračovat. Italské orgány se v této souvislosti odvolávají na smlouvu uzavřenou dne 9. a 10. června 2008, na jejímž základě svěřila Alitalia společnosti Intesa Sanpaolo S.p.A. (dále jen „Intesa Sanpaolo") úkol podporovat a hledat nabídku určenou pro ministerstvo hospodářství a financí coby akcionáře společnosti Alitalia a pro společnost Alitalia, aby jeden nebo více průmyslových nebo finančních investorů, kteří mají zájem podílet se na ozdravení, rozvoji a obnově společnosti Alitalia, zejména prostřednictvím její kapitalizace, trvale převzali nad společností kontrolu. Tento právě vykonávaný mandát má trvat 60 dní a na žádost společnosti může být prodloužen o 30 dní.

(24) Italské orgány zároveň tvrdí, že opatření je v každém případě slučitelné se společným trhem podle pokynů z roku 2004.

([7]) Opatření uvedené v tomto rozhodnutí se zakládá na výše uvedených výnosech č. 80 a č. 93.
([8]) Úř. věst. C 244, 1.10.2004, s. 2.

(25) Za prvé je totiž Alitalia podnikem v obtížích ve smyslu uvedených pokynů. Za druhé je dotyčné opatření vratnou operací, čímž splňuje požadavek pokynů z roku 2004, podle něhož podpora na záchranu musí mít formu čistě dočasné podpory a nesmí představovat strukturální opatření.

(26) Za třetí je proces privatizace společnosti a dotyčné opatření, přijaté pro dokončení tohoto procesu, v souladu s požadavky bodu 25 písm. b) pokynů z roku 2004. Úvěr ve výši 300 milionů EUR zajistí pouze trvalé fungování společnosti, aniž by jí umožňoval uplatňovat konkurenční strategie na trhu letecké dopravy, které by mohly mít za následek předpokládané hospodářské dopady.

(27) Za čtvrté, pokud jde o tvrzení Komise, že „se stát nezavázal sdělit nejpozději šest měsíců po provedení opatření plán restrukturalizace“ ([9]) [bod 25 písm. c) pokynů z roku 2004], italské orgány namítají, že vypracování plánu je součástí procesu privatizace společnosti, o němž Itálie podala podrobnou zprávu ve svém dopise Komisi ze dne 30. května 2008. V této souvislosti italské orgány připomínají, že za předpokladu refundace úvěru v celé výši výnos č. 93 stanoví, že splacení se musí bezpodmínečně provést v co nejkratší lhůtě mezi třicátým dnem po dni převodu celkového podílu společnosti, který vlastní ministerstvo hospodářství a financí, tedy po pozbytí skutečné kontroly, a 31. prosincem 2008. Vyvozují z toho, že časový harmonogram byl tedy řádně předložen přímo v okamžiku přijetí zpochybňovaného opatření a že tento časový harmonogram v tomto ohledu v zásadě vyhovuje požadavkům pokynů z roku 2004.

(28) Za páté, v souladu s ustanovením bodu 25 písm. d) pokynů z roku 2004 bylo poskytnutí dotyčného úvěru nezbytné, neboť společnost měla okamžitou potřebu likvidních prostředků, která vyplývala z objektivních hospodářských obtíží, jež byly ostatně uznány Komisí v jejím rozhodnutí ze dne 11. června 2008 (viz 18. až 20. bod odůvodnění uvedeného rozhodnutí). V tomto ohledu italské orgány připomínají, že cílem úvěru je v krátkodobém horizontu zajistit pouze trvalé fungování společnosti Alitalia a její majetek, aby mohl být úspěšně proveden proces privatizace. Celková částka podpory ve výši 300 milionů EUR je prý naprosto nezbytná a přiměřená pro splnění těchto cílů, jak to ostatně Itálie prokázala popisem hospodářské a finanční situace společnosti ve svém dopise Komisi ze dne 30. května 2008 (viz strany 6 až 9).

([9]) Výše uvedené rozhodnutí Komise ze dne 11. června 2008, 7. bod odůvodnění.

(29) Za šesté, použití zásady „jednou a dost“ uvedené v bodě 25 písm. e) pokynů z roku 2004 není za těchto zvláštních okolností v rozporu.

(30) I když Alitalia již byla příjemcem podpory na restrukturalizaci, která souvisela s plánem na ozdravení pro období 1996–2000, i podpory na záchranu v roce 2004, bylo by možné se od zásady „jednou a dost“ odchýlit. Italské orgány se v této souvislosti odvolávají na rozhodnutí Komise ze dne 1. prosince 2004 o státní podpoře, kterou má Francie v úmyslu poskytnout společnosti Bull ([10]) (dále jen „rozhodnutí Bull“).

(31) Připomínají, že použití zásady „jednou a dost“ má za cíl zabránit tomu, aby se opakované veřejné intervence ve prospěch některých podniků omezily na to, že by se „[zachovával] stávající stav, odkládalo [se] nevyhnutelné a mezitím [se] přesouvaly hospodářské a sociální problémy na jiné, výkonnější výrobce nebo jiné členské státy“ (bod 72 pokynů z roku 2004). Možnost odchýlit se od použití zmíněné zásady vyplývá z uznání existence případů, v nichž nejsou tyto prvky ověřitelné, přičemž kumulace poskytnutých podpor během daného období stejnému příjemci nemůže být dostatečným podkladem k závěru, že podnik je schopen „přežívat jen díky opakované státní podpoře“ (bod 72 pokynů).

(32) V tomto ohledu může privatizace společnosti, která zůstává možným a věrohodným východiskem, přinést po svém dokončení radikální změnu stávající situace v hospodářském řízení společnosti Alitalia, která tak bude podléhat novým kontrolním orgánům, a umožnit skutečný návrat k výnosnosti společnosti díky hospodářskému přínosu členů nové společnosti. Italské orgány rovněž zdůrazňují, že všechny vnější a neočekávané faktory, jež prodloužily proces privatizace společnosti Alitalia, mohou nepochybně zahrnovat nepředvídatelné a mimořádné okolnosti, za něž Alitalia nenese odpovědnost v souladu s bodem 73 pokynů z roku 2004.

5. PŘIPOMÍNKY TŘETÍCH ZÚČASTNĚNÝCH STRAN

(33) Pět zúčastněných stran předalo své připomínky Komisi podle čl. 88 odst. 2 Smlouvy. Seznam těchto zúčastněných stran je uveden v příloze tohoto rozhodnutí.

(34) Pokud se jedná o otázku, zda hodnotit dotyčné opatření jako podporu, čtyři zúčastněné strany v tomto směru souhlasí s postojem Komise a mají za to, že uvedené opatření představuje podporu ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy.

([10]) Úř. věst. L 342, 24.12.2005, s. 81.

(35) British Airways (BA) a Sterling Airlines zdůrazňují, že bez dotyčného opatření by Alitalia podle italského zákona upadla do konkurzu. Podle předpisů o civilním letectví by tak Alitalia ztratila osvědčení leteckého dopravce a v důsledku toho by musela zastavit činnost.

(36) Neos v této souvislosti zdůrazňuje, že pokud jde o úrokovou sazbu pro dotyčné opatření za účelem jejího splacení, zvýšení referenční sazby o 100 základních bodů nebere vůbec do úvahy rizika, jimž se italské orgány poskytnutím dotyčného opatření vystavují. Neos souhlasí i s hodnocením Komise obsaženým v jejím rozhodnutí ze dne 11. června 2008 o neexistující perspektivě privatizace společnosti Alitalia v době poskytnutí dotyčného opatření. Tuto okolnost totiž podle něj potvrzuje silné napětí, jež v měsíci srpnu existovalo mezi italským ministerstvem financí a správní radou společnosti ohledně „pokračování podniku“ a schválení pololetních účtů společnosti.

(37) BA a Sterling Airlines připomínají, že Alitalia v minulosti již využívala podobných opatření. Ryanair zase s politováním konstatuje, že Komise omezila oblast formálního vyšetřovacího řízení, které bylo zahájeno 11. června 2008, na dotyčné opatření, neboť podle této společnosti byla Alitalia v době od listopadu 2005 příjemcem dalších protiprávních státních podpor. Přezkoumání těchto dalších opatření by umožnilo podpořit úsudek, že soukromý investor by za těchto okolností s poskytnutím dotyčného opatření nesouhlasil.

(38) Jak Neos, tak Ryanair prohlašují, že dochází k narušení hospodářské soutěže v důsledku podpory, kterou Itálie společnosti Alitalia poskytuje již mnoho let.

(39) Pokud se jedná o slučitelnost dotyčného opatření se společným trhem, společnost BA se domnívá, že dotyčné opatření je podporou na záchranu a má tedy dodržovat podmínky pokynů z roku 2004. Tato podpora nebyla před jejím provedením oznámena Komisi a nesplňovala podmínky uvedených pokynů.

(40) V tomto ohledu BA zdůrazňuje, že toto opatření nemůže být poskytnuto, aniž by byla porušena zejména zásada „jednou a dost“ uvedená v pokynech [bod 25 písm. e) pokynů z roku 2004], jelikož Alitalia již byla příjemcem podpory na restrukturalizaci, kterou Komise schválila. BA dodává, že výjimka ze zásady „jednou a dost“ uvedené v bodě 73 pokynů není v tomto případě použitelná, neboť Alitalia nemusela čelit nepředvídatelným okolnostem, za něž nenesla odpovědnost. V této souvislosti BA a Sterling Airlines upřesňují, že současná velmi obtížná situace, s níž se potýká letecké odvětví a jež souvisí zejména se zvyšováním ceny ropy, se dotýká všech subjektů v odvětví. BA z toho vyvozuje, že Alitalia se nemůže právoplatně dovolávat tohoto argumentu za účelem odchýlení se od zásady „jednou a dost“ stanovené v pokynech z roku 2004. Potřeba finančních prostředků ze strany společnosti byla způsobena její neschopností reformovat se tak, aby snížila své interní náklady, a to i přes státní podpory, jichž už byla příjemcem.

(41) Kromě toho podle BA nepředstavuje dotyčné opatření likvidní podporu ve formě úvěrových záruk nebo úvěrů, ale má charakteristické znaky kapitálové injekce zaručující italské vládě účinnou kontrolu společnosti [bod 25 písm. a) pokynů].

(42) Pokud jde o podmínku pokynů z roku 2004, která souvisí s existencí závažných sociálních problémů, BA zdůrazňuje, že platební neschopnost společnosti Alitalia nemůže způsobit závažné narušení na úkor cestujících z důvodu přítomnosti konkurentů jak na vnitrostátních, tak mezinárodních leteckých linkách. Co se týče negativních dopadů na postavení konkurentů společnosti Alitalia, vyplývají údajně z toho, že Alitalia byla udržena na trhu navzdory svým finančním potížím, že zvýšila počet svých linek, zejména z Říma a Milána do Los Angeles, a že snížila své tarify. Tato obchodní rozhodnutí prý nebyla vzhledem k její finanční situaci rozumná a svědčila o její vůli zvýšit svůj podíl na trhu na úkor konkurentů, kteří nejsou příjemci státních podpor [bod 25 písm. b) pokynů z roku 2004].

(43) Dotyčné opatření nebylo rovněž poskytnuto společnosti Alitalia na omezenou dobu šesti měsíců, jak to vyžadují pokyny z roku 2004 [bod 25 písm. c)].

(44) BA v neposlední řadě zdůrazňuje, že vzhledem k tomu, že taková obchodní politika se vyznačuje jinými než podstatnými výdaji, nelze zaručit, že se dotyčná podpora omezí na částku potřebnou pro udržení podniku po dobu, pro niž byla podpora schválena; tato částka by měla vycházet z likvidních potřeb podniku plynoucích z utrpěné ztráty [bod 25 písm. d) pokynů z roku 2004].

(45) Ryanair vytýká Komisi, že již nepožádala o okamžité pozastavení dotyčného opatření, a žádá, aby se po společnosti Alitalia vyžadovalo okamžité vrácení 300 milionů EUR, které jí Itálie schválila. Ryanair rovněž zdůrazňuje, že oproti tomu, co tvrdí italské orgány, nemůže být poskytnutí dotyčného opatření společnosti Alitalia nijak zdůvodněno cílem veřejného pořádku a územní celistvosti. Ryanair se v této souvislosti odvolává na snížení tržních podílů, které měla Alitalia na některých linkách.

(46) Sdružení European Travel Agents' and Tour Operators' Associations (ECTAA) a Guild of European Business Travel Agents (GEBTA) se naproti tomu domnívají, že dotyčné opatření má zabránit úpadku společnosti Alitalia, a proto může její poskytnutí ochránit spotřebitele, neboť právní předpisy na ochranu cestujících v případě takového úpadku společnosti neexistují. ECTAA a GEBTA dodávají, že poskytnutí dotyčného úvěru bylo jediným rozumným řešením, které mělo zabránit úpadku společnosti Alitalia a napomoci procesu její privatizace. Vzhledem k vyhlídkám na obnovu společnosti, o níž se zmiňuje tisk, bylo poskytnutí tohoto úvěru ekonomicky odůvodněné zahájením celkové restrukturalizace společnosti Alitalia a perspektivou budoucích zisků.

6. PŘEHLED ROZHODNUTÍ KOMISE TÝKAJÍCÍCH SE SPOLEČNOSTI ALITALIA

(47) V této souvislosti a pro účely analýzy dotyčného opatření je vhodné připomenout, že Komise již dříve přijala tato rozhodnutí týkající se společnosti Alitalia:

— Rozhodnutí Komise ze dne 15. července 1997 o rekapitalizaci společnosti Alitalia ([11]): podle tohoto rozhodnutí měla Komise za to, že rekapitalizace Alitalie formou kapitálové podpory ve výši 2 750 miliard ITL představuje, s výhradou dodržení některých závazků, státní podporu slučitelnou se společným trhem podle čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy.

— Rozhodnutí Komise ze dne 18. července 2001 o rekapitalizaci společnosti Alitalia ([12]): jelikož rozhodnutí ze dne 15. července 1997 bylo Soudem prvního stupně zrušeno ([13]), přijala Komise nové rozhodnutí týkající se téže rekapitalizace. Podle tohoto rozhodnutí dospěla Komise ke stejnému závěru jako ve svém rozhodnutí ze dne 15. července 1997, tj. že rekapitalizace společnosti Alitalia představuje státní podporu slučitelnou se společným trhem ([14]).

— Rozhodnutí Komise ze dne 19. června 2002, C 54/96 a N 318/02 – Třetí tranše podpory na restrukturalizaci ve prospěch společnosti Alitalia, schválená Komisí dne 18. července 2001, a nová rekapitalizace ve výši 1,4 miliardy EUR ([15]): tímto rozhodnutím schválila Komise výše zmíněnou třetí tranši (129 milionů EUR) a byla toho názoru, že nová rekapitalizace nepředstavuje státní podporu ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy.

— Rozhodnutí Komise ze dne 20. července 2004, N 279/04 – Okamžitá opatření pro restrukturalizaci a obnovu Alitalie (záchranná podpora) ([16]): tímto rozhodnutím schválila Komise podporu na záchranu ve formě státní záruky pro překlenovací úvěr ve výši 400 milionů EUR ([17]).

— Rozhodnutí Komise 2006/176/ES ze dne 7. června 2005 o plánu průmyslové restrukturalizace společnosti Alitalia ([18]): podle tohoto rozhodnutí byla Komise toho názoru, že dotyčná opatření nepředstavují státní podpory ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy.

7. POSOUZENÍ OPATŘENÍ S OHLEDEM K ČL. 87 ODST. 1 SMLOUVY

(48) V důsledku formálního vyšetřovacího řízení zahájeného na základě čl. 88 odst. 2 Smlouvy a s ohledem na argumenty předložené v této souvislosti italskými orgány a zúčastněnými stranami se Komise domnívá, že dotyčné opatření, tj. úvěr ve výši 300 milionů EUR schválený společnosti Alitalia, který může být převeden na vlastní kapitál společnosti, představuje státní podporu neslučitelnou se společným trhem ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy a protiprávní ve smyslu čl. 88 odst. 3 Smlouvy.

7.1 Existence státní podpory

(49) Podle čl. 87 odst. 1 Smlouvy „podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné se společným trhem".

(50) Označení vnitrostátního opatření jako státní podpory předpokládá, že jsou splněny tyto kumulativní podmínky, tj. že: 1) dotyčné opatření poskytuje výhodu ze státních prostředků, 2) tato výhoda je selektivní a 3) dotyčné opatření narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž a může ovlivnit obchod mezi členskými státy ([19]).

(51) Je třeba vyložit důvody, které Komisi v této fázi umožňují domnívat se, že dotyčné opatření těmto kumulativním podmínkám odpovídá.

([11]) Úř. věst. L 322, 25.11.1997, s. 44.
([12]) Úř. věst. L 271, 12.10.2001, s. 28.
([13]) Rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 12. prosince 2000 ve věci *Alitalia v. Komise*, T-296/97, Rec., s. II-3871.
([14]) Žaloba podaná společností Alitalia proti rozhodnutí Komise ze dne 18. července 2001 byla zamítnuta Soudem prvního stupně v jeho rozsudku ze dne 9. července 2008 ve věci *Alitalia v. Komise*, T-301/01 (dosud nezveřejněno ve Sb. rozh.).
([15]) Úř. věst. C 239, 4.10.2002, s. 2.
([16]) Úř. věst. C 125, 24.5.2005, s. 7.
([17]) Společností Air One byla podána žaloba na neplatnost tohoto rozhodnutí a v současné době je projednávána Soudem prvního stupně (věc T-344/02).
([18]) Úř. věst. L 69, 8.3.2006, s. 1.
([19]) Viz např. rozsudek Soudního dvora ze dne 10. ledna 2006 ve věci *Ministero dell'Economia et delle Finanze v. Cassa di Risparmio di Firenze* (C-222/04, Rec., s. I-289, bod 129).

7.1.1 *O existenci výhody poskytnuté ze státních prostředků*

(52) Na jedné straně je třeba zdůraznit, že dotyčné opatření je úvěrem, který lze převést na vlastní kapitál společnosti Alitalia ([20]), který této společnosti schválil přímo italský stát, a který tudíž zahrnuje převod státních prostředků. Mimoto lze toto opatření přičíst italskému státu, poněvadž rozhodnutí o poskytnutí uvedeného úvěru bylo přijato italskou radou ministrů dne 22. dubna 2008 a doplněno výnosem č. 93 ze dne 27. května 2008.

(53) Pokud jde na straně druhé o existenci hospodářské výhody, je třeba posoudit, zda by za stejných podmínek mohl soukromý investor provést takový kapitálový vklad jako v tomto případě. V tomto ohledu Soudní dvůr upřesnil, že jestliže chování soukromého investora, se kterým musí být srovnán zásah veřejného investora sledujícího cíle hospodářské politiky, není nezbytně chováním běžného investora, který vkládá kapitál za účelem docílení výnosnosti ve víceméně krátkém období, musí být přinejmenším chováním soukromého holdingu nebo soukromého seskupení podniků sledujících strukturální, globální a odvětvovou politiku a vedeného perspektivou dlouhodobější výnosnosti ([21]).

(54) Soudní dvůr rovněž rozhodl, že soukromý společník může racionálně vložit do podniku kapitál, který je potřebný k zajištění jeho další existence, pokud se tento podnik nachází v dočasných obtížích, avšak může – po případné restrukturalizaci – znovu docílit výnosnosti. Pokud však kapitálový vklad veřejného investora i z dlouhodobého hlediska od jakékoliv perspektivy výnosnosti odhlíží, je třeba jej považovat za podporu ve smyslu článku 87 Smlouvy ([22]).

(55) Je třeba rovněž připomenout, že podle ustálené judikatury je třeba posoudit jak existenci, tak význam podpory s ohledem na situaci v okamžiku jejího poskytnutí ([23]).

(56) V tomto daném případě je třeba pro účely použití kritéria soukromého investora a výše uvedených zásad vzít v úvahu finanční situaci společnosti Alitalia a charakteristické znaky dotyčné státní intervence.

7.1.1.1 Finanční situace společnosti Alitalia

(57) Pokud jde o finanční situaci společnosti Alitalia, Komise konstatuje, že tato finanční situace byla v době poskytnutí dotyčného úvěru a přijetí výnosu č. 93 vážně ohrožena. Alitalia totiž zaznamenala konsolidované ztráty ve výši 626 milionů EUR za účetní období 2006 a 495 milionů EUR za účetní období 2007 ([24]).

(58) Kromě toho na základě finančních informací, které podnik zveřejnil, zaznamenala Alitalia za první čtvrtletí roku 2008 ztrátu před zdaněním ve výši 214,8 milionu EUR, což představuje zhoršení o 41 % ve srovnání se stejným obdobím v roce 2007. Ke dni 30. dubna 2008 dosáhla kromě toho čistá zadluženost společnosti Alitalia 1,36 miliardy EUR, což je zvýšení o 13 % ve srovnání s úrovní v prosinci 2007. Zároveň likvidní prostředky podniku, včetně krátkodobých finančních úvěrů, se ke dni 30. dubna 2008 snížily na 174 miliony EUR, což představuje pokles o 53 % ve srovnání s koncem prosince 2007 ([25]).

(59) Tato okolnost rovněž jasně vyplývá z výnosu č. 80, v němž se zejména uvádí, že poskytnutí dotyčného úvěru musí umožnit obnovu společnosti a musí jí dát možnost pokrýt své okamžité potřeby likvidních prostředků (viz výše uvedený 57. a 58. bod odůvodnění).

(60) Italské orgány mimoto ve své odpovědi Komisi ze dne 30. května 2008 zdůraznily, že přijetí výnosu č. 93 bylo odůvodněno zhoršením finanční situace společnosti a že jí má umožnit zachovat její hodnotu, a zajistit tak pokračování její činnosti. V této souvislosti uvedly, že přijatá opatření mají za cíl zabránit ztrátám, které by měly za následek snížení základního kapitálu a rezerv pod zákonný limit, jakož i zahájení úpadkového řízení („procedura concorsuale“) a likvidaci společnosti.

(61) Dne 3. června 2008 přijaly italské orgány výnos č. 97 ([26]), který se rovněž odvolává na výše popsanou finanční situaci společnosti Alitalia a který podporuje tuto analýzu.

([20]) Opatření uvedené v tomto rozhodnutí se zakládá na výše uvedených výnosech č. 80 a č. 93.

([21]) Viz zejména rozsudek Soudního dvora ze dne 14. září 1994 ve věci *Španělsko v. Komise*, C-278/92, C-279/92 a C-280/92, Rec., s. I-4103, body 20 až 22.

([22]) Viz např. rozsudek Soudního dvora ze dne 21. března 1991 ve věci *Itálie v. Komise*, C-303/88, Rec., s. I-1433, body 21 a 22.

([23]) Viz např. rozsudek Soudu ze dne 19. října 2005 ve věci *Freistaat Thüringen v. Komise*, T-318/00, Rec., s. II-4179, bod 125.

([24]) Údaje předané Komisi italskými orgány v jejich dopise ze dne 30. května 2008.

([25]) Viz finanční výsledky dostupné na internetových stránkách Alitalie (http://corporate.alitalia.com/en/investors/financial/index.aspx).

([26]) Decreto-legge nº 97, Disposizioni urgenti in materia di monitoraggio e trasparenza dei meccanismi di allocazione della spesa pubblica, nonche' in materia fiscale e di proroga di termini (úřední věstník č. 128 ze dne 3.6.2008).

(62) Na základě všech těchto informací se lze domnívat, že finanční situace společnosti Alitalia byla vážně ohrožena jak v den poskytnutí úvěru ve výši 300 milionů EUR na základě výnosu č. 80, tak v den přijetí výnosu č. 93, jak ostatně italské orgány ve svém dopise Komisi ze dne 30. května 2008 připouštějí. Komise považuje za vhodné v tomto ohledu zdůraznit, že italské orgány toto hodnocení nikterak nezpochybnily ve svých připomínkách k zahájení formálního vyšetřovacího řízení ([27]).

(63) V této souvislosti považuje Komise rovněž za vhodné připomenout, že finanční situace společnosti Alitalia se postupně zhoršuje od roku 1997 a od roku 2001 je velmi ohrožená, jak ukazuje popis finanční situace společnosti v rozhodnutích Komise ze dne 18. července 2001, 20. července 2004 a 7. června 2005 (zmíněných výše, viz výše uvedený 47. bod odůvodnění). Podpůrná státní opatření, jichž byla společnost příjemcem od roku 1997, dostatečně prokazují, že se obtížím, s nimiž se společnost potýká již asi deset let, opakovaně čelilo prostřednictvím intervence veřejného akcionáře.

7.1.1.2 Charakteristické znaky státní intervence

(64) Pokud jde o podmínky poskytnutí dotyčného opatření, Komise především zjišťuje, že podle výnosu č. 80 je platnou úrokovou sazbou sazba uvedená ve sdělení Komise o současných úrokových sazbách pro navrácení státní podpory a referenčních/diskontních sazbách pro 25 členských států platných od 1. ledna 2008 a od 1. července 2008 sazba uvedená v souladu se sdělením Komise o revizi metody stanovování referenčních a diskontních sazeb ([28]). Tato sazba byla zvýšena o 1 % výnosem č. 93 ([29]).

(65) Je důležité zdůraznit, že pokud jde o sdělení Komise o současných úrokových sazbách pro navrácení státní podpory a referenčních/diskontních sazbách pro 25 členských států platných od 1. července 2008 ([30]), sazby v něm uvedené mají odrážet průměrnou úroveň platných úrokových sazeb v jednotlivých členských státech pro střednědobé a dlouhodobé úvěry (pět až deset let) s běžným zajištěním. Komise se ale domnívá, že ačkoliv jsou tyto sazby zvýšené o 1 %, nemohou být považovány za odpovídající, jelikož se jedná o podnik, jehož finanční situace je vážně ohrožena. Toto sdělení ostatně vychází ze sdělení Komise o metodě stanovování referenčních a diskontních sazeb z roku 1997 ([31]), podle něhož se uvádí, že „takto určená referenční úroková sazba je minimální sazbou, kterou je možné zvýšit ve zvláštních rizikových situacích (například podnik v nesnázích nebo není-li poskytnuta záruka obvykle požadovaná bankami). V takových případech může přirážka činit až 400 bázových bodů nebo více, kdyby žádná soukromá banka nesouhlasila s poskytnutím příslušné půjčky“. Komise se však domnívá, že i kdyby byla referenční sazba zvýšena o 100 základních bodů, jak stanoví výnos č. 93, nebyla by tím odpovídajícím způsobem zohledněna situace zvláštního ohrožení, v níž se Alitalia v době poskytnutí opatření nacházela.

(66) Co se týče sdělení Evropské komise o revizi metody stanovování referenčních a diskontních sazeb ([32]), stačí poznamenat, že je-li tato metoda použitelná vzhledem k tomu, že úvěr byl poskytnut před jejím vstupem v platnost, a pokud se označení opatření jako podpory posuzuje v době jejího poskytnutí, neodpověděly italské orgány na pochybnosti vyjádřené Komisí v jejím rozhodnutí ze dne 11. června 2008. Z toho vyplývá, že pochybnosti Komise v tomto ohledu přetrvávají.

(67) Na základě předchozích informací se tudíž Komise domnívá, že soukromý investor, jenž by se v daném případě nacházel v situaci srovnatelné se situací italského státu, dokonce i za předpokladu, že by poskytnutí dotyčného opatření společnosti Alitalia schválil, by nesouhlasil s tím, aby se poskytnutá úroková sazba, byť zvýšená o 100 základních bodů, uplatnila na podnik, jehož finanční situace je normální.

(68) Toto posouzení týkající se úrokových sazeb platných pro dotyčné opatření nemůže být zpochybněno tvrzeními italských orgánů v jejich dopise ze dne 12. července 2008. Ve svých připomínkách se totiž italské orgány spokojují s tvrzením, aniž by toto tvrzení něčím podepřely, že sazba byla stanovena ve výši, která umožňuje přímý hospodářský výnos úměrný kapitálu.

(69) Komise dále zdůrazňuje, že k rozhodnutí italské vlády poskytnout dotyčný úvěr došlo dne 22. dubna 2008, tedy v týž den, kdy byla stažena nabídka k odkoupení společnosti Alitalia skupinou Air France-KLM ([33]), a že důvodem k přijetí výnosu č. 93 bylo zhoršení finanční situace společnosti. Ať už byly důvody ke stažení nabídky ze strany Air France-KLM jakékoliv, souvisejí zejména s finanční situací společnosti Alitalia ([34]) a nic to nemění na tom, že rozhodnutí o poskytnutí dotyčného úvěru následovalo bezprostředně po rozhodnutí o stažení.

([27]) Viz odstavec 9 dopisu italských orgánů Komisi ze dne 12. července 2008.
([28]) Viz výše uvedený 12. bod odůvodnění.
([29]) Viz výše uvedený 5. bod odůvodnění.
([30]) Výše uvedená poznámka pod čarou č. 6.
([31]) Úř. věst. C 273, 9.9.1997, s. 3.
([32]) Výše uvedená poznámka pod čarou č. 6.
([33]) Veřejná nabídka na výměnu akcií byla společnosti Alitalia předložena dne 14. března 2008 a schválena její správní radou dne 16. března 2008.
([34]) Viz výše uvedený dopis italských orgánů Komisi ze dne 30. května 2008.

(70) V tomto ohledu nepodložené tvrzení italských orgánů, podle něhož neuskutečnění této operace nenarušovalo projekt privatizace, nemohlo při neexistenci důkazů přispět k prokázání takového projektu v době poskytnutí dotyčného opatření. Pokusy o privatizaci společnosti, na které se italské orgány odvolávají ve svém dopise ze dne 30. května 2008 a které se týkají období od konce roku 2006 do konce roku 2007, nemohou totiž prokázat, že v době poskytnutí dotyčného opatření existovala skutečná alternativní perspektiva odkoupení.

(71) Co se týče dopisu pana B. Ermolliho společnosti Alitalia, o němž se zmiňují italské orgány ve svém dopise ze dne 30. května 2008 a který podle nich prokazuje zájem italských podnikatelů a investorů o vypracování plánu obnovy společnosti, nelze ani jej považovat za perspektivu tohoto druhu ([35]).

(72) Co se týče vývoje, který následoval po dni 30. května 2008, o němž se zmiňují italské orgány ve svých dopisech, a přesněji smlouvy uzavřené dne 9. a 10. června 2008 mezi společností Alitalia a Intesa Sanpaolo, stačí připomenout, že pro účely posouzení dotyčného opatření je třeba vzít v úvahu okolnosti převažující v době jeho poskytnutí. V každém případě Komise zdůrazňuje, že skutečnost, že Itálie svěřila v červnu 2008 společnosti Intesa Sanpaolo úkol podporovat a hledat privatizační řešení společnosti, nelze považovat za jistou a okamžitou perspektivu odkoupení společnosti, neboť k tomuto dni ostatně neexistuje žádná jistota, že úkol, který byl společnosti Intesa Sanpaolo svěřen, má naději na úspěch.

(73) V této souvislosti je třeba zdůraznit, že v době poskytnutí dotyčného opatření italským státem žádný soukromý akcionář společnosti Alitalia tuto společnost nepodpořil současně se státem, aby jí umožnil krýt okamžitou potřebu likvidních prostředků.

(74) Zdánlivě současné stažení výše zmíněné nabídky na odkoupení a poskytnutí uvedeného úvěru italskou vládou, neexistence jiné perspektivy převzetí v okamžiku jeho poskytnutí a absence finančního zásahu soukromých akcionářů společnosti Alitalia spolu s italským státem podporují závěr, že akcionář srovnatelné velikosti by vzhledem k závažnosti situace společnosti s poskytnutím tohoto úvěru nesouhlasil.

([35]) V tiskovém sdělení společnosti Alitalia ze dne 13. května 2008 se uvádí toto: „The Board expressed its appreciation for the communication from Mr Bruno Ermolli and awaits a clear statement of intent which proves to be in line with the above indications in order to agree to the requested due diligence." („Rada ocenila sdělení od pana Bruna Ermolliho a očekává jasné vyjádření záměru, které bude v prokazatelném souladu s výše uvedenými údaji, s cílem dojednat požadovanou povinnou péči.") (http://corporate.alitalia.com/en/press/press/index.aspx).

(75) Komise se ostatně domnívá, že vzhledem k vážně ohrožené finanční situaci společnosti Alitalia by jí takový soukromý investor neodsouhlasil poskytnutí jakéhokoli úvěru, a tím méně úvěru, jehož částku si může převést na svůj vlastní kapitál a který v případě likvidace společnosti bude splacen až po uspokojení nároků všech ostatních věřitelů společně a nerozdílně a poměrně k základnímu kapitálu (viz čl. 4 odst. 4 výnosu č. 93). Přidělení úvěru, který byl původně schválen na vyrovnání kapitálu společnosti Alitalia, utvrzuje Komisi ještě více v názoru, že dotyčné opatření má povahu státní podpory.

(76) Ve světle všech výše uvedených informací se tedy Komise domnívá, že se italský stát tím, že poskytl společnosti Alitalia dotyčnou podporu ve výši 300 milionů EUR, nezachoval jako informovaný akcionář, který sleduje strukturální, globální nebo odvětvovou politiku a je veden perspektivou výnosnosti investovaného kapitálu, která je dlouhodobější než v případě běžného investora ([36]).

(77) Komise z toho vyvozuje, že dotyčné opatření skýtá společnosti Alitalia nezávisle na použití daných finančních prostředků hospodářské výhody ze státních prostředků, které by za běžných tržních podmínek neměla ([37]).

7.1.2 *O selektivní povaze opatření*

(78) Poskytnutí uvedeného úvěru skýtá společnosti Alitalia hospodářské výhody, z nichž má užitek pouze ona sama. Dotyčné opatření je tedy selektivní povahy.

7.1.3 *O podmínkách ovlivnění obchodu mezi členskými státy a narušení hospodářské soutěže*

(79) Komise má za to, že dotyčné opatření ovlivňuje obchod mezi členskými státy, neboť se týká podniku, jehož dopravní činnost se svojí povahou přímo dotýká obchodu a pokrývá mnohé členské státy. Mimoto narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž uvnitř společného trhu, protože se zaměřuje pouze na jeden podnik, který ve své evropské síti konkuruje ostatním leteckým společnostem Společenství, a to zejména poté, co dne 1. ledna 1993 vstoupila v platnost třetí část liberalizace letecké dopravy ([38]).

([36]) Viz např. rozsudek Soudu ze dne 15. září 1998 ve věci *Breda Fucine Meridionali v. Komise*, T-126/96 a T-127/96, Rec., s. II-3437, bod 79.

([37]) Viz např. rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1996 ve věci SFEI, C-39/94, Rec., s. 3547, bod 60.

([38]) Nařízení Rady (EHS) č. 2407/92 ze dne 23. července 1992 o vydávání licencí leteckým dopravcům, nařízení Rady (EHS) č. 2408/92 ze dne 23. července 1992 o přístupu leteckých dopravců Společenství na letecké trasy uvnitř Společenství a nařízení Rady (EHS) č. 2409/92 ze dne 23. července 1992 o tarifech a sazbách za letecké služby (Úř. věst. L 240, 24.8.1992, s. 1).

(80) S ohledem na výše uvedené má Komise za to, že na základě informací, které má v této fázi k dispozici, představuje podpora ve výši 300 milionů EUR, jež byla schválena italským státem společnosti Alitalia, státní podporu ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy.

7.2 **Označení opatření podpory za protiprávní podporu**

(81) V souladu s čl. 88 odst. 3 Smlouvy musí členský stát oznámit každý záměr poskytnout nebo upravit podpory. Dotyčný členský stát neprovede zamýšlená opatření, dokud v tomto řízení není přijato konečné rozhodnutí.

(82) K rozhodnutí italské vlády poskytnout úvěr ve výši 300 milionů EUR došlo dne 22. dubna 2008 výnosem č. 80. V tento den byly tedy společnosti Alitalia dány k dispozici finanční prostředky, jak to ostatně potvrdily italské orgány na schůzce s Komisí, která se konala dne 23. dubna 2008. Výnos č. 93, který umožňuje převést úvěr na vlastní kapitál společnosti, byl přijat dne 27. května 2008.

(83) Komise však zjišťuje, že jí Itálie uvedené opatření neoznámila ani ke dni přijetí výnosu č. 80, ani ke dni přijetí výnosu č. 93. Komise se proto domnívá, že Itálie jednala protiprávně a poskytla dotyčnou podporu v rozporu s čl. 88 odst. 3 Smlouvy.

7.3 **Slučitelnost opatření podpory se společným trhem**

(84) Poněvadž se Komise domnívá, že dotyčné opatření představuje státní podporu ve smyslu čl. 87. odst. 1 Smlouvy, je třeba prozkoumat jeho případnou slučitelnost s ohledem na odchylky stanovené v odstavcích 2 a 3 uvedeného článku. V tomto ohledu je třeba připomenout, že příjemce dotyčného opatření podpory spadá do odvětví letecké dopravy.

(85) Pokud jde o odchylky stanovené v čl. 87 odst. 2 Smlouvy, které se vztahují na podpory sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům, podpory určené k náhradě škod způsobených přírodními pohromami nebo jinými mimořádnými událostmi, jakož i na podpory poskytované hospodářství určitých oblastí Spolkové republiky Německo, Komise zjišťuje, že v této souvislosti jsou zcela irelevantní.

(86) Co se týče odchylky podle čl. 87 odst. 3 písm. b) Smlouvy, stačí konstatovat, že dotyčné opatření podpory nepředstavuje některý významný projekt společného evropského zájmu a nemá za cíl napravit vážnou poruchu v italském hospodářství. Jejím cílem není ani pomoc kultuře a zachování kulturního dědictví ve smyslu odchylky podle čl. 87 odst. 3 písm. d) Smlouvy.

(87) Komise je toho názoru, že pokud jde o odchylku podle čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy, která povoluje podpory, které usnadňují rozvoj určitých hospodářských činností, pokud nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem, nelze mít žádným způsobem za to, že dotyčná podpora je slučitelná se společným trhem. Žádná z odchylek, které v tomto směru stanoví pokyny Komise k použití článků 92 a 93 Smlouvy o ES a článku 61 Dohody o EHP na státní podpory v odvětví letecké dopravy ([39]), jak jsou doplněny sdělením Komise [o] pokynech Společenství pro financování letišť a pro státní podpory na zahájení činnosti pro letecké společnosti s odletem z regionálních letišť ([40]), se v tomto případě nezdá být použitelná.

(88) I když Komise výjimečně povolila některé podpory na provoz v odvětví letecké dopravě na základě pokynů k vnitrostátní regionální podpoře z roku 1998, které byly pozměněny v roce 2000 ([41]), pro letecké trasy provozované z území nejvzdálenějších regionů s cílem nahradit dodatečné náklady vyplývající z trvalých znevýhodnění těchto regionů, uvedených v čl. 299 odst. 2 Smlouvy, je v této souvislosti tato výjimka zcela irelevantní.

(89) Pokud jde o výše zmíněné výjimky, Komise musí konstatovat, že italské orgány se ve svých dopisech nezmínily, že jsou v tomto případě použitelné.

(90) Co se týče argumentu italských orgánů souvisejícího s nutností zajistit z důvodů veřejného pořádku a územní celistvosti veřejnou službu, kterou zajišťuje Alitalia, Komise konstatuje, že tato jediná informace, jež je nepodložená, jí neumožňuje dospět k názoru, že dotyčné opatření podpory je slučitelné se společným trhem.

(91) Komise se rovněž domnívá, že dotyčné opatření podpory nemůže být prohlášeno za slučitelné se společným trhem podle pokynů z roku 2004. Ačkoli může být Alitalia označena ve smyslu těchto pokynů za podnik v obtížích, ostatní kumulativní podmínky umožňující domnívat se, že dotyčný úvěr je podporou na záchranu, nejsou v tomto případě splněny.

([39]) Úř. věst. C 350, 10.12.1994, s. 5.
([40]) Úř. věst. C 312, 9.12.2005, s. 1.
([41]) Úř. věst. C 258, 9.9.2000, s. 5.

(92) Komise za prvé zjišťuje, že italské orgány neprokázaly, že dotyčné opatření nebude mít příliš nepříznivý dopad na ostatní členské státy ([42]). V tomto ohledu se totiž italské orgány spokojují s prohlášením, že proces privatizace a v této souvislosti poskytnutí dotyčného opatření je procesem obecné povahy, poněvadž uvedené opatření společnosti Alitalia neumožňuje, aby prováděla konkurenční strategie. Italské orgány vůbec neuvedly takové závažné sociální problémy, které by poskytnutí dotyčného opatření opodstatňovaly.

(93) Za druhé se italské orgány nezavázaly, že nejpozději šest měsíců po provedení opatření sdělí plán restrukturalizace nebo plán likvidace nebo předloží doklad o splacení uvedeného úvěru v celé výši ([43]). Ve svých dopisech se italské orgány odvolávají jak na existenci plánu restrukturalizace, tak na existenci časového harmonogramu pro splacení dotyčné podpory. Na jedné straně však tvrzení italských orgánů, podle něhož je vypracování plánu restrukturalizace součástí procesu privatizace společnosti Alitalia probíhajícího od roku 2006, neumožňuje domnívat se, že má Komise k dispozici formální závazek k předložení účinného plánu restrukturalizace společnosti šest měsíců po poskytnutí opatření.

(94) Na straně druhé ani údajný časový harmonogram splacení úvěru, s nímž počítá výše uvedený výnos č. 93, není takové povahy, aby umožnil Komisi domnívat se, že podmínka bodu 25 písm. c) pokynů z roku 2004 je splněna. Skutečnost, že dotyčný úvěr má být splacen v co nejkratší lhůtě mezi třicátým dnem po převodu základního kapitálu společnosti Alitalia a 31. prosincem 2008, neumožňuje dospět k závěru, že se italské orgány zavázaly předložit šest měsíců po poskytnutí opatření podpory výnosem č. 80 doklad o jejím splacení v celé výši, tj. nejpozději dne 23. října 2008.

(95) V každém případě italské orgány pomíjejí skutečnost, že podle čl. 4 odst. 4 výnosu č. 93 se uvádí, že v případě likvidace společnosti bude dotyčná částka splacena až po uspokojení nároků všech ostatních věřitelů společně a nerozdílně a poměrně k základnímu kapitálu, což za tohoto předpokladu ohrožuje i jakoukoli perspektivu splacení. Zmíněná možnost likvidace společnosti v tomto výnosu nemůže být ostatně považována za závazek Itálie předložit nejpozději šest měsíců po provedení opatření plán likvidace.

(96) Za třetí, italské orgány neprokázaly ani to, že dotyčná podpora je odůvodněná pro účely udržení podniku z kvantitativního hlediska [bod 25 písm. d) pokynů z roku 2004]. Ve svých dopisech se totiž italské orgány spokojily s tvrzením, že celková výše podpory pro společnost Alitalia je naprosto nezbytná a úměrná cíli zabezpečit trvalé fungování a majetek společnosti. V této souvislosti popis finanční situace společnosti v dopise italských orgánů Komisi ze dne 30. května 2008 neumožňuje v rozporu s tím, co tyto orgány tvrdí, k takovému závěru dospět.

(97) Za čtvrté, v každém případě se nelze domnívat, že podmínka související s pravidlem „jednou a dost“ ([44]), ať už se ostatně jedná o podporu na záchranu nebo restrukturalizaci, bude společností Alitalia dodržena. Podle pokynů z roku 2004 je totiž třeba připomenout, že pokud byl již podnik v minulosti příjemcem podpory na záchranu nebo restrukturalizaci a pokud od poskytnutí podpory na záchranu, od skončení období restrukturalizace nebo od přerušení provádění plánu restrukturalizace uběhlo méně než deset let, Komise poskytnutí další podpory na záchranu nebo restrukturalizaci neschválí.

(98) Alitalia však již byla příjemcem podpory na restrukturalizaci, která byla schválena rozhodnutím Komise ze dne 18. července 2001 ([45]), jakož i podpory na záchranu ve formě státní záruky pro překlenovací půjčku ve výši 400 milionů EUR, která byla schválena rozhodnutím Komise ze dne 20. července 2004 ([46]). Jelikož od poskytnutí posledně uvedené podpory neuplynulo deset let, nemůže být Alitalia v tomto případě příjemcem dotyčné podpory.

(99) Je však pravda, že pokyny z roku 2004 stanoví z použití pravidla „jednou a dost“ výjimky. Na jedné straně ale Komise zjišťuje, že podmínky bodu 73 písm. a) nebo b) nejsou v tomto případě splněny. Italské orgány ostatně neuvedly, že by tyto výjimky mohly být v daném případě použitelné.

(100) Na straně druhé, pokud jde o výjimku stanovenou v bodě 73 písm. c) pokynů z roku 2004, která souvisí s mimořádnými, nepředvídatelnými a na vůli dotčeného podniku nezávislými okolnostmi, Komise se domnívá, že ani tato výjimka není v tomto případě použitelná.

(101) Je třeba totiž připomenout, že již několik let se finanční obtíže společnosti Alitalia opakují, což odporuje označení těchto obtíží, jimž společnost čelí a kterými je odůvodněno dotyčné opatření, za mimořádné, nepředvídatelné a na vůli společnosti nezávislé.

([42]) Viz bod 25 písm. b) pokynů z roku 2004.
([43]) Viz bod 25 písm. c) pokynů z roku 2004.
([44]) Viz část 3.1.1 bod 25 písm. e) a část 3.3 pokynů z roku 2004.
([45]) Rozhodnutí Komise ze dne 18. července 2001 (uvedené ve výše uvedeném 47. bodě odůvodnění).
([46]) Rozhodnutí Komise ze dne 20. července 2004 (uvedené ve výše uvedeném 47. bodě odůvodnění).

(102) V této souvislosti je vhodné odvolat se na popis finanční situace společnosti Alitalia v rozhodnutích Komise ze dne 18. července 2001, 20. července 2004 a 7. června 2005 (uvedená výše), která se zmiňují o obtížné situaci, jíž společnost čelila od roku 1997, a o znepokojující situaci, jíž čelila od roku 2001 ([47]). Velmi ohrožená finanční situace společnosti Alitalia v den poskytnutí dotyčného opatření svědčí ostatně o neúspěchu plánu restrukturalizace, který byl oznámen Komisi v roce 2004 a který byl předmětem jejího rozhodnutí ze dne 7. června 2005 ([48]).

(103) Podpůrná opatření, která italské orgány přiznaly společnosti Alitalia v posledních letech, ostatně rovněž potvrzují opakování této ohrožené finanční situace (viz výše uvedený oddíl 7) ([49]).

(104) Současná velmi obtížná situace, s níž se potýká odvětví letecké dopravy a jež souvisí zejména se zrychleným zvyšováním ceny ropy v prvním pololetí roku 2008, nemůže v této souvislosti vysvětlit obzvláště ohroženou finanční situaci, ve které se Alitalia nachází již mnoho let. V tomto ohledu připomeňme, že podle výše zmíněného výnosu č. 80 ze dne 23. dubna 2008 je poskytnutí dotyčného úvěru odůvodněno finanční situací společnosti a její okamžitou potřebou likvidních prostředků a že přijetí výnosu č. 93 bylo odůvodněno zhoršením finanční situace společnosti a má jí umožnit zachovat její hodnotu, a zajistit tak pokračování její činnosti ([50]).

(105) Nejsou sice žádné pochybnosti o tom, že současná hospodářská situace přispívá ke zhoršení obtíží, jimž Alitalia čelí, nic to však nemění na tom, že její hospodářské obtíže existovaly již předtím, a že navíc tato situace ovlivňuje všechny letecké dopravce.

(106) Z toho vyplývá, že za těchto okolností se nelze odchýlit od zásady „jednou a dost“ stanovené v pokynech z roku 2004.

(107) Rozhodnutí ve věci *Bull*, na které se Itálie odvolává, nemůže tuto analýzu zpochybnit.

(108) Ve zmíněném rozhodnutí se Komise domnívala, že vzhledem ke zvláštním okolnostem daného případu nebránilo kritérium poskytnutí jediné podpory („jednou a dost“) povolení podpory oznámené Francií, i když nebyla splněna lhůta deseti let do poskytnutí další podpory na restrukturalizaci. Podle zmíněného rozhodnutí Komise byl zachován smysl uvedené zásady, tj. zabránit nespravedlivé pomoci podnikům, jelikož Francie neudržovala společnost Bull uměle při životě, zatímco se její nesnáze opakovaly.

(109) Je však třeba zdůraznit, že pokyny platné pro společnost Bull byly pokyny z roku 1999, a ne jako v tomto případě pokyny z roku 2004 ([51]). Oproti pokynům z roku 1999 však pokyny z roku 2004 uvádějí, že pro účely použití zásady „jednou a dost“ na podporu na záchranu nebo restrukturalizaci, se vezmou v úvahu nejen podpory na restrukturalizaci, ale i dříve poskytnuté podpory na záchranu udělené dotčenému podniku. Komise rovněž zdůrazňuje, že z pokynů z roku 2004 vyplývá, že s cílem zabránit tomu, aby byly podniky nespravedlivě podporovány, když jsou schopny přežívat jen díky opakované státní podpoře, by se i podpora na restrukturalizaci měla poskytovat pouze jednou (viz bod 72).

([47]) V rozhodnutí ze dne 18. července 2001 se uvádí: „I přes následná zlepšení v úpravách plánu provedených v únoru a červnu 1997 a oznámených Komisi dne 26. června 1997, jeví se Alitalia jako podnik, jehož zvláštní riziko zůstává velmi vysoké. V tomto ohledu je třeba připomenout, že: […] společnost se nachází v mimořádně obtížné a nejisté finanční situaci. Jen kapitálová injekce ve výši 1 000 miliard ITL z června 1996 jí v podstatě umožnila vyhnout se úpadku, neboť na jaře roku 1996 se její vlastní finanční prostředky snížily téměř na nulu a její zadluženost byla značná. Taková nerovnováha finanční situace podniku může sama s ohledem na velikost společnosti a výši zamýšlené investice odradit investora, který jedná podle norem tržního hospodářství.“ Z rozhodnutí ze dne 20. července 2004 mimo jiné vyplývá, že situace společnosti Alitalia od roku 2001 je nadále znepokojující, že znakem narůstající vážnosti situace je skutečnost, že obchodování s akciemi společnosti bylo v úterý 4. května 2004 pozastaveno poté, co cena akcie poklesla o 15 % na 0,1995 EUR, a že auditorská společnost společnosti Alitalia konstatovala zhoršení její finanční situace a uvedla, že pokud nebudou přijata rázná a přiměřená opatření, vyžádá si tato situace nová řešení, včetně likvidace. Viz dále rozhodnutí ze dne 7. června 2005, v němž se připomíná situace společnosti v červenci 2004.

([48]) Je třeba připomenout, že plán restrukturalizace, který byl předložen Komisi v roce 2004, počítal „v roce 2008 s ročním zlepšením v hodnotě přibližně jedné miliardy EUR, z toho 200 milionů EUR bude pocházet z navýšení koeficientu naplnění (load factor) a přibližně 770 milionů EUR z výsledků opatření uvedených v plánu; mezi nejvýznamnější zlepšující kroky bude patřit hospodárnější chování při nákupu, snížení obchodních nákladů a nákladů na zaměstnance“ (viz 203. bod odůvodnění rozhodnutí ze dne 7. června 2005).

([49]) Podle pokynů z roku 2004, „pokud je podpora na záchranu poskytnuta podniku, který již obdržel podporu na restrukturalizaci, lze se domnívat, že obtíže příjemce podpory jsou opakované a že opakované intervence ze strany státu povedou k narušením hospodářské soutěže, která jsou v rozporu se společným zájmem. Tyto opakované státní intervence by neměly být povoleny.“ (bod 72 až do konce).

([50]) Viz výše uvedený 57. bod odůvodnění.

([51]) Viz poznámka pod čarou č. 9 rozhodnutí Bull (uvedená výše).

(110) Navíc oproti zvláštním okolnostem ve věci *Bull* ([52]) obtíže společnosti Alitalia odůvodňující poskytnutí dotyčného opatření nesouvisí, jak bylo uvedeno výše, se současnou nepříznivou situací v odvětví letecké dopravy. Tyto obtíže jsou kromě toho stejné povahy jako obtíže, jimž čelila společnost dříve, jak dokazuje popis její finanční situace od roku 1997 (viz 57. a 58. bod odůvodnění), a oproti skutečnostem ve věci *Bull* ([53]) se opakují.

(111) Oproti tomu, co Komise konstatovala v rozhodnutí Bull ([54]), byla Alitalia zároveň příjemcem podpory na restrukturalizaci i podpory na záchranu ve formě státní záruky a lhůta, která od poskytnutí těchto podpor uplynula, není ani zdaleka splněna.

(112) Z toho vyplývá, že i za předpokladu, že by ostatní kumulativní podmínky pokynů z roku 2004, které umožňují pokládat dotyčný úvěr za podporu na záchranu, byly splněny, což nejsou, není v tomto případě splněna podmínka související se zásadou „jednou a dost", a nelze ji proto porušit použitím některé z výjimek v bodě 73 uvedených pokynů.

(113) Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že dotyčné opatření podpory není slučitelné se společným trhem.

7.4 **Navrácení**

(114) Komise připomíná, že podle čl. 14 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES [nyní článek 88 Smlouvy] ([55]), musí být každá protiprávní podpora, která není slučitelná se společným trhem, navrácena příjemcem.

(115) Poněvadž dotyčná podpora byla společnosti Alitalia poskytnuta protiprávně a je neslučitelná se společným trhem, musí být touto společností navrácena ([56]).

(116) Komise připomíná, že vzhledem k vážně ohrožené finanční situaci společnosti Alitalia a podmínkám poskytnutí dotyčného opatření by jí soukromý investor neodsouhlasil poskytnutí jakéhokoliv úvěru, a tím méně úvěru, jehož částku si může převést na svůj vlastní kapitál. Vzhledem k povaze dotyčného opatření a okolnostem souvisejícím s jejím poskytnutím, je Komise toho názoru, že podporou, která má být navrácena, je úvěr v plné výši.

(117) Pro účely tohoto navrácení se musí navíc vzít v úvahu úroky splatné od data, kdy byla dotyčná podpora společnosti k dispozici, tj. od 22. dubna 2008, do jejího skutečného navrácení ([57]).

7.5 **Závěr**

(118) Komise konstatuje, že Itálie provedla protiprávně opatření podpory spočívající v úvěru ve výši 300 milionů EUR, který byl schválen společnosti Alitalia a který si tato společnost mohla převést na svůj vlastní kapitál, v rozporu s čl. 88 odst. 3 Smlouvy.

(119) V důsledku toho musí Itálie přijmout všechna opatření nezbytná k navrácení uvedené státní podpory, která je neslučitelná se společným trhem. Musí se přistoupit k jejímu navrácení příjemcem, tj. společností Alitalia,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Úvěr ve výši 300 milionů EUR, který byl schválen společnosti Alitalia a který si tato společnost mohla převést na svůj vlastní kapitál, provedený Itálií v rozporu s čl. 88 odst. 3 Smlouvy, je neslučitelný se společným trhem.

Článek 2

1. Itálie je povinna nechat si od příjemce vrátit podporu uvedenou v článku 1.

2. U částek, které mají být navráceny, vznikají úroky, které jsou splatné od data, kdy byly příjemci k dispozici, do jejich skutečného navrácení.

([52]) Viz 71. bod odůvodnění rozhodnutí Bull (uvedeného výše).
([53]) Viz 73. bod odůvodnění rozhodnutí Bull (uvedeného výše).
([54]) Viz 74. bod odůvodnění rozhodnutí Bull (uvedeného výše).
([55]) Úř. věst. L 83, 27.3.1999, s. 1.
([56]) Komise chce zdůraznit, že v tomto případě nebyly naplněny podmínky, které jí umožňují přijmout rozhodnutí požadující, aby Itálie prozatímně navrátila dotyčnou podporu do přijetí tohoto rozhodnutí, jelikož nebyla zejména prokázána existence závažného rizika podstatné a nenapravitelné újmy pro soutěžitele společnosti Alitalia (viz čl. 11 odst. 2 výše uvedeného nařízení (ES) č. 659/1999).
([57]) Viz čl. 14 odst. 2 nařízení (ES) č. 659/1999 (uvedeného výše) a výše uvedený 80., 83. a 113. bod odůvodnění.

3. Úroky se vypočítají jako složený úrok v souladu s kapitolou V nařízení (ES) č. 794/2004 ([58]) a nařízením (ES) č. 271/2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 794/2004 ([59]).

Článek 3

1. Navrácení podpory uvedené v článku 1 je okamžité a účinné.

2. Itálie zajistí, aby toto rozhodnutí bylo provedeno do čtyř měsíců ode dne jeho oznámení.

Článek 4

1. Do dvou měsíců od oznámení tohoto rozhodnutí sdělí Itálie Komisi tyto informace:

a) celkovou částku (jistinu a úroky), která má být navrácena příjemcem;

b) podrobný popis již přijatých a plánovaných opatření pro dosažení souladu s tímto rozhodnutím;

c) doklady prokazující, že příjemce byl vyzván k navrácení podpory.

2. Itálie informuje Komisi o průběhu vnitrostátních opatření přijatých k provedení tohoto rozhodnutí až do úplného navrácení podpory uvedené v článku 1. Na žádost Komise neprodleně předá všechny informace o již přijatých a plánovaných opatřeních pro dosažení souladu s tímto rozhodnutím. Poskytne rovněž podrobné informace o částkách podpory a úrocích, které již byly příjemcem navráceny.

Článek 5

Toto rozhodnutí je určeno Italské republice.

V Bruselu dne 12. listopadu 2008.

Za Komisi

Antonio TAJANI

místopředseda

([58]) Úř. věst. L 140, 30.4.2004, s. 1.
([59]) Úř. věst. L 82, 25.3.2008, s. 1.

PŘÍLOHA

Seznam zúčastněných stran, které podaly připomínky Komisi podle čl. 88 odst. 2 Smlouvy

1. Sterling Airlines A/S

2. British Airways Plc

3. Ryanair

4. Neos SpA

5. European Travel Agents' and Tour Operators' Associations a Guild of European Business Travel Agents